

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor
dos. Z.İ. Məmmədov
vəzifəsini icra edən: "12" sentyabr 2025-ci il.

Fənn sillabusu

İxtisas: 050103-Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Xarici dillər

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: S/f (Leksik-sintaktik təhlil) (Fənn proqramı 2014-cü ilin Dövlət Standartına uyğun olaraq təsdiq olunmuşdur.)

Kodu: İPFS-B05

Tədris ili: IVB (2025-2026)

Semestr: VII

Tədris yükü: Cəmi-210. Auditoriya saati-60

Tədris forması: əyani

Tədris dili: Azərbaycan

AKTS üzrə kredit: 7

Otaq N:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: Billurə Nuri Məmmədli qızı, müəllim.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küç.,40

Məsləhət saati: Çərşənbə 12.00

E-mail ünvanı: billuren@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Arnold I.V. The English Word, M., 1986.

2.Oruc Muayev A Practical Grammar of Contemporary English

3.101 American English Idioms.Harry Collis NTC.2004.

4. Idioms Organiser. Jon Wright. 1999.

5.Aziza Həjiyeva English Lexicology

6.Additional materials.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən hansısa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Leksik-sintaktik təhlil seçməfənni xarici dil müəllimliyi ixtisasında təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu kursu öyrətməkdə məqsəd ixtisası dilçilik elmi ilə bağlı olan tələbələrin bu dildə olan sözlərin təkcə oxunuşunu və tərcüməsinə deyil, habelə onların ifadə etdiyi digər mənaları, frazeologizm şəklində işləndiyi situasiyaları və digər faktorları da bilməsini təmin etməkdir.

Fənnin tədrisi prosesində tələbələr leksik vahidlərin seçilməsi və təsnifatı barədə geniş məlumatlandırılmalı, sözlərin leksik-semantik quruluşları arasında bənzərlik və müxtəlifliyi ayırd etmək bacarığına yönləndirilməlidirlər. Bundan əlavə, leksik təhlil zamanı tələbələr leksik mənənin sintaksislə qarşılıqlı əlaqələrini araşdırmağı, sözlərin müxtəlif mənə qruplarına aid olmasını, həqiqi və məcazi mənə

xüsusiyyətlərini göstərməyi, morfemlərin növlərini təhlil etməyi və affikslərin istifadə olunması məsələlərini araşdırmağı öyrənməli, antonim, sinonim, o.nonim, çox və tək mənəli sözləri seçməyi bacarmalıdırlar.Bu fənn ilə tələbələr həmçinin cümlə üzvlərini təhlil etmək, sadə və mürəkkəb cümlələri

bir-birindən ayırmaq və mürəkkəb cümlələrin növünü təhlil edərək müəyyənləşdirmək kimi vərdislərə yiyələnməlidirlər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, 30 bal kollokviumlarda aldığı qiymətlərə görə verilir. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Toplanan bal	Qiymət	Hərflə
91-100	əla	(A)
81-90	çox yaxşı	(B)
71-80	yaxşı	(C)
61-70	kafi	(D)
51-60	qənaətbəxş	(E)
51-dən aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Auditoriya saati -60

№	Keçirilən mühazirə, seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu (VI I semestr):	Saat	Tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1: The Object and Aim of Lexical Analysis. İcmal: Leksik təhlilin məqsəd və obyektinin və mahiyyətinin izah olunması. Leksik təhlil yollarının praktik şəkildə izah olunması. Mənbə: [1,5]	2	
2.	Mövzu 2: Morphological Structure of Word. Classification of Morphemes. Root morphemes and affixational morphemes.	2	

	İcmal:Sözün morfoloji quruluşu və morfoloji morfların iki əsas bölgüsü olan kök və asılı morflar haqqında məlumat vermək. Tapşırıqda verilmiş sözlərin kök və asılı morflarını təyin etmək. Mənbə: [1,5]		
3.	Mövzu 3: Word- Formation. Suffixation. Classification of Suffixes. İcmal: Söz quruluşu və söz yaradıcılığı haqqında nəzəri məlumat vermək. Suffikslerin təsnifatı və onların mənasını izah etmək. Verilmiş mətnə düzəltmə sözlərdə suffikslerin seçilməsi və onlar təhlil olunması. Mənbə: [1,5]	2	
4.	Mövzu 4: Prefixation. Lexical and Grammatical Affixes. İcmal: İngilis dilində olan müxtəlif önşəkilçiləri və onların funksiyasını araşdırmaq. Önşəkilçi və ya prefikslerin mənasını qeyd etmək. Sözləri kök və önşəkilçi hissələrinə parçalamaq. Mənbə: [1,5]	2	
5.	Mövzu 6: Word-Composition. Compound Words. İcmal: Mürəkkəb sözlərin yaranma vasitələrini və nitq hissələrinə görə bölgüsünü izah etmək. Verilmiş tapşırıqda sözlərin quruluşuna görə növlərinin təyin olunması. Mənbə: [1,5,6]	2	
6.	Mövzu 8: Phraseology. Set Expressions. İcmal: Frazologizmlərin məna və quruluşuna görə tədqiq olunması. Mənbə: [1,5,6]	2	
7.	Mövzu 10: Similarity of words. Synonyms İcmal:Sinonimləri təsnifləşdirmək, mövzuya uyğun verilmiş tapşırıqlarda müəyyən sözlərin sinonimlərini tapmaq və onların mənalərini izah etmək. Mənbə: [1,5,6]	2	
8.	Mövzu 12: Antonyms İcmal:Əks mənalı sözləri təsnifləşdirmək, mövzuya uyğun verilmiş tapşırıqlarda müəyyən sözlərin antonimlərini tapmaq və onların mənalərini izah etmək. Mənbə: [1,5,6]	2	
9.	Mövzu 14: Shortening. Types of Shortening. İcmal: Müxtəlif növ ixtisarlər və onların istifadəsində məqsədin izah olunması. Tapşırıqda verilmiş sözləri ixtisar etmək və əksinə olaraq ixtisar şəklində verilmiş sözlərin açılışını tapıb yazmaq. Mənbə: [1,5,6]	2	
10.	Mövzu 15: : Minor Types of Word Formation. İcmal:Söz yaradıcılığının qeyri-produktiv növlərinin izahını vermək, tapşırıqda onları seçib fərqləndirmək.	2	
11.	Mövzu 16: Idioms. İcmal: Müxtəlif mətnlərdə idiomları tapmaq və onların ifadə etdiyi mənaləri izah etmək. İdiomların Azərbaycan dilində qarşılığını tapmaq və onları müəyyən situasiyalarda izahını vermək. Mənbə: [3,4,6]	2	
12.	Mövzu 17: American Idioms. İcmal: Amerikan İngiliscəsində istifadə olunan idiomlar və onların dilin rəngarəngliyində rolu. Mənbə: [3,4,6]	2	
13.	Mövzu 20: The simple sentences. İcmal:Sadə cümlələrin izahını vermək, verilmiş tapşırıqda sadə cümlələri mürəkkəb cümlələrdən fərqləndirmək, sadə cümlələrin növlərinin nümunələrlə izahını vermək	2	

	Mənbə: [2,6]		
14.	Mövzu 21: The subject İcmal: Mübtədadın funksiyasının izah edilməsi. Mübtədanın ifadə vasitələri. Mənbə: [2,6]	2	
15.	Mövzu 22: It as the subject of the sentence. İcmal: It əvəzliyinin cümlədə mübtəda kimi işlənməsi. Mənbə: [2,6]	2	
16.	Mövzu 23: The Predicate İcmal: Xəbərin növlərinin izahının verilməsi. Tapşırıqda cümlələrdəki xəbərləri xarakterizə etmək. Mənbə: [2,6]	2	
17.	Mövzu 24: Agreement of the Predicate with the Subject İcmal: İngilis dilində mübtəda və xəbərin uzlaşması qaydalarının nümunələr üzərində izah edilməsi Mənbə: [2,6]	2	
18.	Mövzu 25: The Object İcmal: İngilis dilində tamamlığın ifadə vasitələrinin müəyyənləşdirilməsi. Mövzu ilə bağlı tapşırıqların yerinə yetirilməsi Mənbə: [2,6]	2	
19.	Mövzu 26: The Adverbial Modifier İcmal: İngilis dilində zərflərin mənə qruplarının izahı. Tapşırıqda cümlələri analiz edib zərfliliklərin mənə növünün müəyyənləşdirilməsi. Mənbə: [2,6]	2	
20.	Mövzu 27: The Attribute İcmal: Təyinin ifadə vasitələrinin müəyyənləşdirilməsi. Uyğun tapşırıqların icra edilməsi. Mənbə: [2,6]	2	
21.	Mövzu 28: The Independent elements of the Sentence İcmal: Sintaktik təhlil zamanı cümlədə sintaktik funksiya daşımayan söz və ifadələrin nümunələrlə izah edilməsi Mənbə: [2,6]	2	
22.	Mövzu 29: Word order İcmal: İngilis dilində söz sırasının müəyyənləşdirilməsi. Uyğun tapşırıqların icrası	2	
23.	Mövzu 30: The compound sentences İcmal: Təbii mürəkkəb cümlələrin növlərinin izahının verilməsi. Tapşırıqdakı nümunələrin təhlili Mənbə: [2,6]	2	
24.	Mövzu: Subject clauses İcmal: Mübtəda budaq cümlələrində baş və budaq cümləni bir-birinə bağlayan vasitələr. Tapşırıqda verilmiş cümlələr arasında mübtəda budaq cümlələrinin və baş cümləni budaq cümləyə bağlayan vasitələrin müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2,6]	2	
25.	Mövzu: Predicative clauses İcmal: Xəbər budaq cümlələrində baş və budaq cümləni bir-birinə bağlayan vasitələrin göstərilməsi. Tapşırıqda verilmiş cümlələr arasında xəbər budaq cümlələrinin və baş cümləni budaq cümləyə bağlayan vasitələrin müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2,6]	2	
26.	Mövzu: Object clauses Tamamlıq budaq cümlələrində baş və budaq cümləni bir-birinə bağlayan	2	

	vasitələrin göstərilməsi. Tapşırıqda verilmiş cümlələr arasında tamamlıq budaq cümlələrinin və baş cümləni budaq cümləyə bağlayan vasitələrin müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2.6]	2	
27.	Mövzu: Adverbial clauses Object clauses Tamamlıq budaq cümlələrində baş və budaq cümləni bir-birinə bağlayan vasitələrin göstərilməsi. Tapşırıqda verilmiş cümlələr arasında tamamlıq budaq cümlələrinin və baş cümləni budaq cümləyə bağlayan vasitələrin müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2.6]	2	
28.	Mövzu: Adverbial clauses Zərflilik budaq cümlələrinin növlərinin müəyyənləşdirilməsi. Tapşırıqda verilmiş cümlələrində budaq cümlələrin növünün müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2.6]	2	
29.	Mövzu: Attributive clauses Təyin budaq cümlələrinin növlərinin izahını vermək. Verilmiş tapşırıqda budaq cümlələrin növlərinin müəyyənləşdirilməsi Mənbə: [2.6]	2	
30.	Mövzu: Review test. Doing exercises	2	
Cəmi:		60	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Öyrənmə tanış olur:

İngilis dilinin lüğət tərkibində olan və ünsiyyət zamanı tez-tez istifadə edilən idiomların, habelə sinonim və antonimlərin mənə və işlənmə yeri;
Düzəltmə və mürəkkəb sözlərin təhlili;
Cümlə üzvləri və cümlə növləri.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Tələbələr verilmiş situasiyalarda uyğun idiomu istifadə edə bilər;
- Verilmiş cümlə və ya mətnə düzəltmə və mürəkkəb sözləri seçə, bir-birindən fərqləndirə və morfolojiyə əsasən təhlil edə bilərlər;
- Müxtəlif üslublarda istifadə edilən və əsasən mücərrəd mənə ifadə edən sözlərin sinonim və antonimlərini müəyyənləşdirə bilərlər;
- Cümlədəki baş və ikinci dərəcəli üzvləri ayırd edə bilərlər;
- tabeli və tabelsiz mürəkkəb cümlələrin növlərini müəyyənləşdirə bilərlər.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları:

I. Give definitions to the given idioms.

II Kollokvium sualları :

1. Pick out the derivatives and compounds from the following abstract and analyse their elements.
2. Define the parts of sentences.

XV. İmtahan bileti forması:

1. Write the synonyms or antonyms to the given words.
2. Pick out the derivatives and compounds from the following abstract and analyse their elements.
3. Give definitions to the given idioms.
4. Define the parts of sentences.
5. Determine the types of clauses.

S/f (Leksik-sintaktik təhlil) fənninin sillabusu 050103-Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi
iqtisadının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "Xarici dillər" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il,
protokol № 01).

Müəllim:

m.B.M.Nuri

Kafedra müdiri:

b/m H.L.Əkbərov